בכל המצות כולן אין אדם יוצא בהן אלא

דרך גדילתן שנאמר יעצי שמים עומדים

תנ"ה עצי שמים עומדים שעומדים דרך סתנ"ה

גדילתן דבר אחר עומדים שמעמידין את

ציפוין דבר אחר עומדים • שמא תאמר אבד

סיברם ובמל סיכויין ת"ל עצי שמים עומדים

שעומדים לעולם ולעולמי עולמים ואמר

חזקיה א"ר ירמיה משום רשב"י •יכול אני

לפמור את כל העולם כולו מן הדין מיום

שנבראתי עד עתה ואילמלי אליעור בני

עמי מיום שנברא העולם ועד עכשיו ואילמלי

יותם בן עוזיהו עמנו מיום שנברא העולם

עד סופו יואמר חוקיה א"ר ירמיה משום

רשב"י ראיתי בני עלייה והן מועמין אם אלף

הן אני ובני מהן אם מאה הם אני ובני מהן

אם שנים הן אני ובני הן ומי זומרי כולי האי

והא שאמר רבא שתמני מרי אלפי שדרא הוה

דקמיה קודשא בריך הוא שנאמר יסביב שמנה עשר אלף ל"ק הא דמסתכלי

באספקלריא המאירה הא דלא מסתכלי

באספקלריא המאירה ודמסתכלי באספקלריא

המאירה מי זומרי כולי האי והא יאמר אביי

לא פחות עלמא מתלתין ושיתא צדיקי דמקבלי אפי שכינה בכל יום שנאמר *אשרי כל חוכי לו ל"ו בגיממריא תלתין

ושיתא הוו ל"ק יהא דעיילי בבר הא דעיילי

בלא בר: בשעת פמירתן מה הן אומרים

וכו': והא קא משתתף שם שמים ודבר

אחר ותניא הֹּכל המשתף שם שמים ודבר

אחר נעקר מן העולם שנאמר ⁴בלתי לה׳

לבדו הכי קאמר ליה אנחנו מודים ולך אנו משבחין ליה אנחנו ואן מודים ולך אנו

מקלסין: כמעשהו בחול: אמר רב' הונא

מ"ם דר' יוחנן בן ברוקה דכתיב סכפות שנים אחת ללולב ואחת למזבח ורבנן אמרי

כפת כתיב ר' לוי אומר כתמר ימה תמר

זה אין לו אלא לב אחד אף ישראל אין להם

אלא לב אחד לאביהם שבשמים אמר רב

יהודה אמר שמואל לולב שבעה וסוכה יום

אחד מ"ט לולב דמפסקי סלילות מימים כָל

יומא מצוה באפיה נפשיה הוא סוכה דלא

ל) יומא עב., ב) סנהדרין לו:, ג) [סנהדרין לו: ע"ש],

ד) [בסנהדרין איתא דרא דקמיה קודשא בריך הוא תמני סרי אלפי הוה שנאמר

כו' וכ"א בערוך], ה) בס"י אימא הוה דרה, ו) ג"ז

שם, ז) [החשובים הנכנסין

בלא רשות המלאכים העומדיו

לפני השכינה מועטין אבל

אותם שאין נכנסין עד שימלכו

המלאכים בשכינה הרבה הו

ויש אומרים הלדיקים העולין בגן עדן בבניהן כלומר שיהא

לדיק ובנו כמותו כמו ר' שמעון ובנו מועטין וזה שאמר מועטין צדור הזה. ערוך ערך

בר א], א) סנהדרין סג. [ועי מוס' שם ד"ה כל], ט) [פי' דס"ל לר"י ב"ב יש אם

למחרא עי׳ חום׳ סנהדריו ד.

ד"ה כולהו ועי ביבמות סה:

ד"ה כונהו ועי" ביבמות סה: וכבשוה וכו"], י) [מגילה יד.], •) [בילה ל:], () [ל"ל בן המלך

על הבית], מ) [עירובין מו:]. () לעיל לד., ס) רש"ל מ"ז,

תורה אור השלם

1. וְעֲשִׂיתְ אֶת הַקְּרְשִׁים לַפִּוֹשְׁבָּן עֲצֵי שִׁטִים יַאַרִּים:

2. סָבִיב שְׁמֹנָה עָשָׂר אָלֶף

2. טָבְּיבְּיַבְּיִי, שְׁמָּה: רְשֵׁם הָעִיר מִיּוֹם יְיָ שְׁמָּה: יחזקאל מח לה

זוקאל פוז אוד. וְלָכֵן יְחַכֶּה יְיָ לַחֲנַנְכֶּם וְלָכֵן יָרוּם לְרַחֶמְכֶּם כִּי

אֶלהֵי מִשְׁפָּט יְיָ אַשְׁרֵי כָּל חוֹבֵי לו: ישעיהו ל יח

בִּלְתִּי לַיִיָּ לְבַדּוֹ:

זֹבַת לָאֱלֹהִים יָחֲרָם

עמדים:

שמות כו טו

עין משפם גר מצוה

בו א ש"ע א"ח סי' תכט קעיף ב בהג"ה: בז ב מיי פ״ן מהל׳ לולב הלכה הן והלכה ט סמג עשין מד טוש"ע א"ח סי מרנא סעיף ב וסעיף ט [רב מרנא סעיף ב וסעיף ט [רב אלפס לעיל פ"ג דף רנב]: בח ג מיי פי"א מהלי שבועות הלכה ב סמג

עשין קכג: ד מיי' פ"ו מהל' סוכה ולולב הלכה ו ופ"ו הלכה טו סמג עשין מג מד טוש"ע א"ח סי" חרלט סעיף א וסי׳ תרנח סעיף א וסי׳ תרסב סעיף א:

רבינו חננאל כל המצות אין יוצא בהן אלא דרך גדילתן, העיקר למטה והצמח למעלה. שנ׳ עצי שיטים עומדים. כלומר. עבי שיטים עומרים, כלומו, כמו שעומדין בגדילתן. ר׳ שמעון בן יוחי היה במערה י"ג שנה. ונראה לו בדרד מראות אלהים גודל כבודו. והיה יודע בעצמו שהוא חסיד גדול. והיה אומר יכול אני לפטור [את] העולם, כגון . זה האמור בסדום אם אמצא שם כד וכד צדיקים ונשאתי לכל המקום בעבורם, מיום שנבראתי עד עכשיו, כלומר בזכותי יתקיים העולם ולא בוכות: יונקיים חפוכם ולא יַחַרַב, ולא ישחית אלהינו העולם בעבורי, ואפי׳ אם אין שם צדיק [אחר]. ואם ארן שם כו ק (אווו). ואם יהיה אלעזר בני עמי משנברא העולם ועד עכשיו, כלומר שלא תהא כליה כגון המבול שיא הנוא כיריו כגון וזכבול שהיה בכל העולם, כענין שפירשנו למעלה. ואילמלי יותם כר. ולמה יותם לפי שנתברר לו כי לא קבל מזכיותיו בעולם הזה כלום, שכל צדיקים קבלו בעולם . הזה מעין השמור להן לעולם הבא, ור׳ שמעון ובנו ויותם לא קבלו בעולם הזה. לפיכד . היתה להם זכות גדולה משאו הצדיקים. ואמר זה ר' שמעון ראיתי בני עלייה, פי׳ ראיתי האתר בני עליית, פי האתר ברוח הקודש כגון ראיית חלום, כי הצדיקים שבדור הזה הראויין לעלות לגן עדן מועטין הן, שהמקום המוכן להם מגיד זה. ואמר אם אלף הן מובטח אני שאני ואלעזר בני מהן, ואם שנים הן אני ובני הן. ואקשינן איני שהצדיקים יון: ואקשיבן איני שווצו יקם שבכל דור מופרדין [הן] בפני עצמן, והאמר רבא דרא קמא, פי׳ שורה של צדיקים קמא, פי שחוז של בו קם הראשונה, דמקמי קב״ה י״ח אלפי פרסי היא, שנאמר סביב שמונה עשר אלף. ופרקינן הללו כולן צדיקים הן, אבל מהן מסתכלין . באיספקלריא שאינה מאירה. ומהן מסתכלין באיספקלריא הגדולה המאירה, ואני לא אמרתי מועטין הן אלא מן] המסתכלין באיספקלריא המאירה, בהן אמרתי. ימקשינן ומי זוטרי כולי האי להיותם שנים, והאמר אביי לא פחית עלמא מל"ו צדיקי בכל דור דמקבלי פני שכינה בכל דוד המקבלי פני שכינה בכל יום, שנאמר אשרי כל חוכי לו, לו בגימטריא שיתא ותלתין. ופרקינן לא קשיא הא דעיילי בבר הא דלא עיילי בבר. פי׳ יש מי שאומר עיילי בבר הצדיקים העוליז י בגן עדן בבניהן, [כלומר] שיהיה הוא צדיק ובנו צדיק כמותו, כגון ר' שמעון ובנו ר׳ אלעזר זהו שאמ׳ מועטין . הן בדור זה. ויש מי שאומר הצדיקים הנכנסים בישיבה

מביב שמנה עשר אלף. והאי קרא כתיב בסוף יחזקאל (מת) גבי מדתה של ירושלים דלעתיד היקיפה שמנה עשר אלף קנים דנמלאת מדת ריבועה (על) ארבעת אלפים וחמש מאות קנים אורך על ארבעת אלפים וחמש מאות קנים רוחב ומדת הקנה במאכל ומשתה. ויש אומרים יום שלאחר החג: **בעבוחים**. בהמות

שם אמות ומה שכתוב בספרים תמניסר אלפים פרסי לא גרם פרסי דאטו פרסי מי כתיב בקרא אלא גרסינן תמניסר אלפי (א) דרא קמי הקב"ה והוא היקף הקנה דנמנאת ריבוע ד' חלפים וחמש מחות קנים אורך על ד' אלפים וחמש מאות קנים כוחב דהכי כתיב קרא (יחוקאל מח) ואלה תולאות העיר מפאת לפון חמש מאות וארבעת אלפים מדה וכתיב (שם) ופאת ימה חמש מאות וארבעת אלפים מדה וכתיב (שם) ופאת נגבה חמש מאות וארבעת אלפים מדה וכתיב (שם) ופאת קדמה חמש מאות וד' אלפים מדה והדר כתיב סביב שמנה עשר אלף ואע"ג דקרא גבי ירושלים כתיב דרשינן מיניה דדרה דקמיה קודשא בריך (כ) הוא דכתיב בסיפיה דקרא ושם העיר מיום ה' שמה: אחת ללולב ואחת למובח. לא יתכן כלל לפרש דרבי יוחנן בן ברוקה לא פליג אלא בשביעי אלא אכולהו נמי פליג דסבר חריות של דקל היו מביאין כל שבעה ולא ערבה כי היכי דאבא שאול דדריש ערבי אחד למקדש דהיינו כל ז' וכן רבנן דנפקא להו מהלכה דהיינו כל ז' ור' יוחנן בן ברוקה דריש להו ערבי כשאר תנאי דלולב הגזול והלכה לית ליה והא דקתני מתניתא ואותו היום לאו דוקא יום אחד ומיהו לר׳ לוי דמפרש טעמא דר׳ יוחנן בן ברוקה כתמר ולא מקרא דריש אלא סברא שהוא סימן יפה לקילוסן של ישראל שאין להם אלא לב אחד לאביהם שבשמים ש' (אי) אפשר דלא הוי אלא יום אחד בין יהיה יום אחד בין יהיה כל שבעה לא היתה ערבה בטלה ותרוייהו היו מרביות של

ערבה וחריות של דקל: אחד זה ואחר זה שבעה. אין סוכה ולולב שוין לברכה דאלולב אין מברך אלא פעם אחת ביום אבל סוכה כל אימת דנכנס לה כדי שיאכל וישתה וישן ואפילו עשר פעמים ביום מברך אכל אחת ואחת מידי דהוה אתפילין כל זמן שמניחן והיינו טעמא דסוכה דאי מתרמי ליה סעודתה לה הפשר למיכל חוץ לסוכה אע"פ שכבר אכל בו ביום בסוכה וכן תפילין כל היום מלותן שיהו מונחין בראשו ובזרועו אבל לולב אין עיקר מצותו אלא פ״א ביום כדאמ׳ (לעיל ד' מב.) מדאגבהיה נפיק ביה:

העושה

מפסקי לילות מימים כולהו שבעה כחד יוַמָא אריכא דמו ורבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן סוכה שבעה ולולב יום אחד מאי טעמא סוכה דאורייתא שבעה לולב דרבנן סגי ליה בחד יומא כי אתא

רבין אמר רבי יוחנן דאחד זה ואחד זה שבעה אמר רב יוסף נקום דרבה בר בר חגה בידך דכולהו אמוראי קיימי כוותיה בסוכה מיתיבי העושה

אסרו. אגודה של לולב: בעבוסים. בהדם שהוא עבות של ג' בדין קליעה: עד קרנות. הרי הוא לכם כמתן דמים שבקרנות המזבח: איסור לחג. חגודה לחג: באכילה ושחיה. שקורה לחג עונג עבות ושמנות: כל המלות. כגון אםרו חג בעבותים עד קרנות המזבח א"ר ירמיה משום ר"ש בן יוחי ור' יוחנן משום ר"ש המחוזי משום ר' יוחגן המכותי כל העושה איסור לחג באכילה ושתיה מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן שנא' אסרו חג בעבותים עד קרנות המובח אמר חזקיה א"ר ירמיה משום רשב"י

קרשי המשכן ועמודים ולולב והדם וערבה: דרך גדילתן. התחתון למטה והעליון למעלה: שמעמידין אם ליפוין. הליפוי של זהב קבוע בהן במסמרות של זהב כדכתיב (שמות כו) ואת הקרשים תלפה זהב ולא היה עושה טס ארוך כמדת הקרש שיעמוד מאיליו: אבד סיברס. משנגנו אהל מועד בטל לו עולמית: סכויים. תוחלתם ומבטם כדמתרגמינן הבט נא (בראשית טו) איסתכי כען לשמיא: לפטור. בזכותי אני סובל כל עונותיהם ופוטרן מן הדין: יותם בן עוזיהו. לדיק היה ועניו יותר משאר מלכים וזכה בכיבוד אביו ועליו נאמר בן יכבד אב(מלאכי א) שכל הימים שהיה אביו מצורע והוא היה שופט עם הארץ כדכתיב (מלכים ב טו) ויותם (בנו) שופט וגו' לא נטל עליו כתר מלכות בחייו וכל דינין שהיה דן אומרן בשם אביו: ועד סופו. עד שיכלה העולם: ראיםי בני עלייה והן מועטין. רואה אני לפי מעשה הבריות שבני עלייה כת המקבלין פני שכינה מועטים הם: סביב שמנה עשר אלף. סיפיה דקרא ה' שמה דאע"ג דבירושלים שלעתיד לבא כתיב קרא דרשינן לי׳ נמי להכי דמקום ששכינה שמה סובבין אותו שמנה עשר אלף והם הלדיקים הנתונים לפנים ממלאכי השרת שנא׳ (במדבר כג) כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל ואומר (ישעיה כג) ליושבים לפני ה' יהיה סחרה ואומר (שם ל) והיו עיניך רואות את מוריך: אספקלריא. מחילה שחוללת ביניהם לשכינה: מחירה. כמראה זו שרואין בה ויש לדיקים שאין מאירה להם כל כך ואין יכולין לרחות ממש: חשרי כל חוכי לו. המחכים לכת שהוא כמנין לו: בבר. ברשות: דעיילי בלה בר. בלה רשות מועטים הן ובהנהו קאמר אני ובני מהס: בשעת פטירתן. אמתניתין

קאי: יופי לך. היופי הזה אנו עושין

לך שאתה מכפר עלינו: ליה ולך.

אנו עושין את הכבוד הזה: ליה

אנו מודים. שהוא אלהינו: ולך אנו

משבחים. שאתה חביב לפניו לכפר

עלינו. מודים לאו לשון הוד אלא לשון

תודה שאנו מודים בו ולא כופרים:

ר' לוי אומר כתמר. טעמא דרבי

יוחנן בן ברוקה לאו מקרא נפיק

אלא סברא שהוא סימן יפה לקילוסן

של ישראל: אין לו אלא לב אחד.

כעין מוח יש בו כגון בעץ האגוז

והגפן ואין לו אלא בעץ האמצעי

וּלְקַחְתֶּם לְכֶם בִּיּוֹם הָרְאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הְדֶּרְ בָּפּת תְּמָרִים וְעֲנָף עֵץ עְבֹת וְעַרְבֵיְ נָחַל וּשְׂמַחְתָּם לִפְנֵי יִי אַלהַיבֶם שבעת יִמִים:

הגהות הב"ח (ל) תום' ד"ה סביב וכו' מחנימר אלמי הוה דרא ורו׳ (בא"ד דקמי קודשה בריך הוא הול דכתיב:

גליון הש"ם גמ' שמא תאמר אבד סברם. עירונין כל ע"ב: שם יכול אני לפטור. עיין לות דר' נתן פט"ו:

הגהות הגר"א [א] גם' מודים. ל"ל מברכים:

מוסף רש"י דרך גדילתן. העליון למעלה והתחתון למטה (יומא עב.). שמעמידין את ציפוין. ליפוי הזהב מעמידיו על ידי מסמרות. לשון אחר שלא התליעו ולא נפל ליפוין (שם). שמא תאמר, משננטו, אבד סברם. שלה ישובו עוד, ובטל סיכויין. מה שהנו ובטל סיכויין. סוכין ולופין להן (שם). אם אלף הן אני ובני מהן. רטב"י לא הוה ידע אס אלף הס אס מאה הס אס שנים הס

הזקוף ועולה וגדל למעלה ולא בחריותיו ומכבדותיו: סוכה שבעה. לברכה: ולולב יום אחד. ואע"פ שניטל כל שבעה זכר למקדש אין (סנהדרין צז:). סביב שמנה עשר אלף. בירושלים של מברכין בו אלא יום ראשון שהוא מן התורה: נקוט דרבה בר בר הנה בידך. דאמר סוכה שבעה ולא דרב יהודה אמר שמואל דאמר מעלה משתעי קרא בסוף יחזקאל (שם). באספקלריא סוכה יום אחד: דכולהו אמוראי. משמיה דר' יוחנן קיימי כוותיה בסוכה ושמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן[©] כן מלאתי ביסודו של רבינו יעקב:

לתוקת (שט). המפקרוא מוק בה של המוק ושית, אכל בקלישות הטגה לגדדון מרחוק ממסלין כמוס הרגה (שט). הא דעיידלי בבר. הקצ"ה אין מססלין אלא מלמין ושית, אכל בקלישות הטגה לגדדון מרחוק מססלין כמוס הרגה (שט). הא דעיידלי בבר. שלירון ליטול רשות כשוכנסון להססל באספקלריא המאירה, בהנהו לא פחיסי מתלמין ושית, אכל אותן היכנסון בלא רשות ברוב בדקם הנהו משפק אלן כמה הוו (שט). מה תמר זה אין לו אלא לב אחד. שרף יש לו כמו אילן אל און לו בענפיו אלא מצושו על פני כל גובהו (מגידה יד). דמפסקי לילות מימים. שאין מלוחו בלילה (ביצה ד).

הצדיקים הנכנסים בישיבה של מעלה בלא בר, כלומר אינן מתעכבין בחוץ עד שימליכו בשכינה, המלאכים הממונים, ותינתן להן רשות ליכנס, לפי שהן חשובין הרבה לפני [ה]שכינה ואין מי יעכב עליהן, אלא מיד הן נכנסין בלא נטילת רשות, ואלו שהן בענין הזה מועטין הן, ושאר הצדיקין אינן כן. וחלא אביי ורבא דאחרונים הן לגבי ר׳ שמעון בן יוחי ואיך מקשין מדבריהם עליו. אלא ללמדך המסורת שהיה בידם, כדברי אביי ורבא, כך היה בידי הראשונים בקבלה כהלכה למשה מסיני ואינן דבריהן [הן], שאלו הדברים וכיוצא בהן, אי אפשר להאמר אלא בקבלה מן הנביאים, ואלו הדברים שקיבלו, מרבותיהם היו מגדין. פי׳ אני והוא

הושיעה נא. פי על השכינה הדברים אמורים, כדכתיב בכל צרתם לו צר. הא דאמרי ליה ולך מזבח, אסור, שנמצא משחף שם שמים למזבח, ותניא כל המשחף שם שמים בדבר אחר נעקר מן העולם שנאמר בלתי לה' לבדו. אלא כך היו אומרים, ליה אנו משבחים. מתני' אותו היום מקיפין למזבח שבע פעמים. אמר רבה זכר ליריחו. מתני' כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת כו'. ר' יוחנן בן ברוקה אומר חריות של דקל היו מביאין כו'. מאי טעמא דר' יוחנן בן ברוקה שנאמר כביום מביע שבעה. אמר רב יהודה אמר שמואל לולב שבעה. פיר' צריך לברך עליו כל שבעה, אבל סוכה סגי לה בחד יומא. רבה בר בר חנה אמר שב יהודה אמר שמואל לולב שבעה. פיר' צריך לברך עליו כל שבעה, אבל סוכה סגי לה בחד יומא. רבה בר בר חנה אמר שביה להבר לשבעה לולב שבעה. פיר' צריך לברך עליו כל שבעה, אבל סוכה סגי לה בחד יומא. רבה בר בר חנה אמר שבעה לולב שבעה ולולב שבעה. פיר' צריך לברך עליו כל שבעה, אבל סוכה סגי לה בחד יומא. אחד. ורב דימי ורבין תרוייהו משמא דר' יוחנן, תרוייהו כרבה בר בר חנה קיימי בסוכה.